

Kokous: 42th Meeting of the Focal Point (FP) network
Paikka: verkko (TEAMS)
Aika: 6–7.5.2020
Osallistuja: Kirsi-Maarit Siekkinen, Ruokavirasto
Lisätietoja: <http://www.efsa.europa.eu>

Tiivistelmä

42. FP -kokous järjestettiin poikkeusoloissa TEAMS -verkkokokouksena. Tekniikan toimivuutta testattiin etukäteen, joten etäyhteydet pelittivät h-hetkellä ongelmitta. Puheenjohtajina toimivat EFSA:n Julia Finger ja Victoria Villamar. Osallistujia oli molempina kokouspäivinä ”langoilla” kaiken kaikkiaan reilut 50 henkilöä; uusia jäseniä SK:sta ja RO:sta. Kokoukseen osallistuivat myös monien maiden FP -varajäsenet maidensa FP:ien ohella. Kokouksen päähuomio keskittyi tänä vuonna aloitettuihin FP-lisätehtäviin sekä GFL -asetuksen täytäntöönpanoon EFSA:ssa.

Kokouksen kulku

Julia Finger kertoi EFSA:n luopuvan vuoden loppuun mennessä DMS:stä ja dokumenttiarkistojen siirtyvän TEAMS:iin ja/tai Share Pointtiin. Toistaiseksi DMS:stä löytyvät vielä sopimukset FP -lisätehtävistä, jotka EFSA toivoi maiden allekirjoittavan sähköisesti 18.5. mennessä. Lisätehtävien toteutuksen onnistumiseen palataan vielä syksyllä, jolloin FP:t voivat informoida EFSA:aa mikäli jonkun lisätehtävän toteuttaminen näyttää epätodennäköiseltä. Päätettiin myös jatkaa vapaaehtoisia kuukausittaisia seurantakokouksia lisätehtävien osalta, joissa on mahdollista keskustella tehtävistä ja jakaa kokemuksia niiden toteuttamisesta. Seuraava seurantakokous pidetään 16-17.6. EFSA informoi myös toteuttavansa kaikki vuoden 2020 FP -kokoukset verkkokokouksina. Myös joulukuulle suunniteltu RARA-tapahtuma siirtyy ensi kesään (7/2021).

Kokouksessa virisi vilkas keskustelu **poikkeusolojen haasteista ja onnistumisista**. FP:t kertoivat eniten harmaita hiuksia aiheuttaneen tietotekniset ongelmat sekä ylipitkät työpäivät. Asioiden hoitoon on ollut myös tarpeen varata normaalia enemmän aikaa. Onnistumisista FR, IT ja FI mainitsivat verkossa järjestettyjen tapahtumien sujuneen hyvin (esim. FISSä Skype-yhteydellä 27.4. pidetty julkaisuseminaari valmistuneesta riskinarviointiraportista ”[Riskinarviointi suomalaisten aikuisten altistumisesta elintarvikkeiden ja talousveden raskasmetalleille sekä alumiinille](#)” onnistui mainiosti). Monien maiden FP:t kertoivat työskennelleen koronapandemiatehtävissä. IT ehdotti, että FP:ien osallistumisesta em. tehtäviin kirjoitettaisiin raportti.

Seuraavaksi EFSA:n Stef Bronzwaer juoksutti läpi lisätehtävän sisältöä, jossa **FP:t toimivat EFSA:n kanssa yhteistyössä tiedonvälittäjänä tiedeyhteisön ja päätöksentekijöiden/ rahoittajien välillä** esim. tukemalla tutkimuspartnereiden etsimiseen liittyviä pyyntöjä ja tarvittaessa konsortioiden muodostamista, sekä vaihtamalla ja välittämällä tietoja rahoitusuutisista, hankkeiden tuloksista ja keräämällä projekti-ideoita kansallisilta toimijoiltaan. 22 jäsenmaata (FI mukaan lukien) on ilmoittanut toteuttavansa tämän tehtävän. FP:lle esiteltiin myös [Research Platformia](#), jossa EFSA julkaisee mm. riskinarviointiin liittyviä tutkimusrahoitushakukuluutuksia sekä ennakkotietoa tulevista. Sivustolle on lisätty myös jatkuvasti päivittyvää tietoa koronatilanteesta.

Drago Marojevic EFSA:sta kertoi EURAA - ja MS RA -tietokantojen häiriöistä ja pyysi FP:ja tarkistamaan tietoja maidensa osalta.

Seuraavaksi käsiteltiin **dataan liittyvien lisätehtävän sisältöä**. EFSA kertoi julkaisseensa videon datan toimittamisesta EFSA:lle ”*Sharing data with EFSA: a simple guide*”: <https://www.youtube.com/watch?v=x4xPXDiWnpw> ja pyysi FP:ja välittämään tietoa edelleen. EFSA:n Milo Bystricky päivitti seuraavaksi viimekuulumiset tiedonkeräystä koskevan AF -työryhmän aikaansaannoksista. DK kertoi aloittaneensa rakentamaan uutta modernia tietojärjestelmää. EFSA pyysi, että jäsenmaat olisivat siihen yhteydessä uudistaessaan tietojärjestelmiään, jolloin niiden arkkitehtuuri saataisiin EFSA:n järjestelmien kanssa yhteensopivaksi.

FI:n kanssa datankeräyksen ja -siirtämisen pullonkaulojen tunnistamisen oli valinnut 17 jäsenmaata. EFSA kannusti FP:ja lähettämään maiden datantuottajille täytettäväksi ongelmien tunnistamiseen laaditun dokumenttipohjan ja toimimaan asiassa yhteistyössä jäsenmaidensa dataverkostojen edustajien kanssa. Datan oikea-aikaista siirtoa EFSA:lle vaikeuttavien pullonkaulojen tunnistamisen jälkeen maiden asianosaisten tulee laatia EFSA:lle toimintasuunnitelma, joka sisältää ongelmanratkaisun lisäksi aiheeseen liittyvän prioriteettisuunnitelman.

Gabriele Zancanaro EFSAsta esitteli lisätehtäviä, joilla FPt edistävät **eläintautitietojen keräyshanke SIGMAaa**. FPien tukea toivottiin maakorttien täyttämiseksi ja tarkistamisessa. Lisäksi FPja tarvitaan vertaamaan vastaako SIGMA -tietokantaan (*SIGMA data model*) viety määritelmä (esim. eläinnäyttelylle) jäsenmaiden vastaavaa. FPt tulevat saamaan vielä lisäohjeistusta ennen kesää. Lisäksi aiheesta järjestetään TEAMS -kokous maille, jotka ovat tehtävän valinneet (*FI osallistuu usean henkilön voimin*). Hankkeessa kerättyä dataa ASFstä EFSA ilmoitti hyödyntävänsä jo syksyllä. Lisätietoa aiheesta: <https://efsa.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=4ad76712f64c488bb81820cd3f839ddf>

Sitten kuultiin datankeruuseen ja -siirtoon liittyvien lisäkoulutustarpeiden kartoituksesta. Lisätehtävän valinneet FPt (FI mukaan lukien) toteuttavat kyselyn jäsenmaidensa dataverkoston edustajille ja datan toimittajille. EFSA kertoi laatineensa asiaan dokumenttipohjan, jota FPt voivat käyttää ja toimittaa sillä tietoja edelleen EFSA:lle. EFSAsta huomautettiin, että lisäkoulutustarve voisi liittyä esim. tunnistettujen pullonkaulojen ratkaisuun.

Ensimmäisen kokouspäivän loppuun oli järjestetty aikaa myös **Artikla36 -listaan liittyville asioille**. EFSA kertoi uudella listalla olevan yhteensä 281 organisaatioita. Lisäksi muutamalla jäsenmaalla on prosessi joidenkin organisaatioiden kanssa vielä kesken. Listalle voidaan lisätä organisaatioita ympärivuoden; EFSA:n Martina Kurisova kuitenkin muistutti hyväksyntäpäätöksen tehtävän vasta EFSA:n johtokunnan kokouksissa, joita on vain nelisen kertaa vuodessa. Uutena proseduurina organisaatio voi osallistua EFSA:n apurahojen hakuun, vaikka se ei olisi vielä Art36 listalla. Tällöin sen tulee kuitenkin laittaa hakuprosessi listalle vireille informoimalla maan FPia prosessin aloittamisesta. FP tarkistaa tämän jälkeen täyttääkö organisaatio komission kriteerit listalle pääsystä. Mikäli organisaatio on listalle kelpoinen, täytyy kaiken tarvittavan tiedon olla kerättyä ja arvioituna ennen hakuaajan päättymistä. Koko nimitysprosessi puolestaan pitää olla läpikäytyä ennen apurahasopimuksen allekirjoitusta EFSA:n kanssa.

Kaiken kaikkiaan EFSA satsaa tänä vuonna tutkimusapurahoihin ja hankintasopimuksiin 26,6 M €. Hakukuulutukset julkaistaan EFSA:n sivuilla, ja myös FP tiedottaa niistä. Tällä hetkellä on avoinna mm.

- [GP/EFSA/ENCO/2020/03 - Partnering grants](#) DL 24.7
- [GP/EFSA/ENCO/2020/02 - Thematic grants](#): Preparedness for future challenges in specific areas of EFSA's work DL 30.6

FR pyysi EFSA:ta lisää aikaa poikkeustilan takia hauille. EFSA vastasi sen olevan melko mahdotonta.

CY ja EL puolestaan pyysivät selvennystä lisätehtävälle, jossa FPt kartoittavat kansallisia organisaatioita EFSA:n toimialalta (muuta kuin Art36 listan org). FI ja IT lupasivat avata TEAMS kanavalla, miten he ovat tehtävää lähteneet toteuttamaan.

Seuraavaa kokouspäivää kuljetti puheenjohtajana vinhaan tahtiin EFSA:n Victoria Villamar. Läpikäytiin **EFSA:n valmistautumista yleisen elintarvikelain täytäntöönpanoon** (yleisen elintarvikeasetuksen (EY) N:o 178/2002 muutos (EU) 2019/1381,) jolla tähdätään erityisesti riskinarvioinnin avoimuuden lisäämiseen. Uutta lainsäädäntöä sovelletaan 27.3. 2021 alkaen.

EFSA:n Barbara Gallini kertoi, että myös **riskiviestinnän roolia nostetaan**, tavoitteena mm. parantaa koordinaatiota riskinarvioinnin ja -hallinnan välillä, jolla varmistetaan parempi viestintä sidosryhmille ja kuluttajille. EFSA on mm. saanut komissiolta tehtäväksi toteuttaa yleissuunnitelman riskiviestinnästä jäsenmaiden kanssa 2023 mennessä, jonka tulisi toimia mm. ruokakriiseissä. Aihealueelta on tulossa jäsenmailhin mm. kysely. FPt toivoivat yhteisrintamassa, että jos EFSA aikoo kerätä tietoa useamman tahon kautta, se välttäisi päällekkäisen työn teettämistä ja informoisi selkeästi kenen se jäsenmaissa toivoo koordinoivan tehtävää. FI mainitsi, että monessa maassa riskiviestintä on riskinarvioien käsissä heidän viestiessään omista tuloksistaan. EFSA kehottikin FPja toimimaan tiiviissä yhteistyössä EFSA:n viestintäverkostolaisten kanssa (CEN) – tieto tulisi näiden ryhmien välillä kulkea jäsenmaissa jouhevasti. Myöhemmin kokouksessa EFSA:n Elisa Corsini kertoi EFSA:n tarvitsevan jokaisesta jäsenmaasta kontaktihenkilön, joka antaa infoa, ottaa osaa kyselyyn ja toimii riskiviestintäasioissa asiassa yhdyshenkilönä.

EFSA valmisteleekin lain implementointia täyttää vauhtia ja kehittää siihen tarvittavia työkaluja. EU-budjetissa EFSA:lle on varattu lisärahoitusta, jolla muutokset toteutetaan. Potista liikenee lisärahoitusta myös yhteistyöhön jäsenmaiden kanssa. Tulevaisuudessa EFSA:n aikomuksena on mm. vierittää yhä isompaa roolia jäsenmaille mm. teettämällä niillä enemmän tarvitsemiaan riskinarviointeja ja niihin liittyviä valmistelutehtäviä (rahoitusta näihin tehtäviin tullaan osoittamaan).

EFSA:n Claudia Heppner esitteli aiheeseen liittyvää uutta nk. SPIDO-hanketta koskien mm. tietojen jakamista, kapasiteetin kasvattamista ja uusien menetelmien käyttöönottoa. SPIDO -hankkeet tulevat olemaan suuria, usean kumppanin teemakohtaisia usean vuoden projekteja (> 2 vuotta). Hankkeiden aihealueet tulevat

vaihtelevaan kulloisenkin tarpeen mukaan. Liikkeelle lähdetään neljällä teemalla (*AI in risk assessment, multiple chemicals risk assessment, ERA ja methodologies for non-animal testing – new methods*).

EFSAn johtokunta uudistetaan 1.7.2022 alkaen siten, että siellä on edustaja jokaisesta jäsenvaltiosta, komissiosta, parlamentista ja sekä EFSAn tärkeimmistä sidosryhmistä (kuluttaja-, ympäristöalan kansalais-, viljelijä- ja teollisuuden järjestöistä). Uudet panelistit puolestaan aloittavat 2024.

Lisätietoa EFSAn yhteistyöstä sidosryhmäläisten kanssa:

<http://www.efsa.europa.eu/en/stakeholders/transparency-regulation-implementation>

Julia Finger kertoi, että **FP toiminnasta on käynnistetty ulkoinen arviointi**. Asiaan vaikuttaa erityisesti EFSAn johtokunnan uudistus, minkä vuoksi EFSA haluaa tarkastella asiaa uusin silmin FP-AF-MB akselilla. EFSAn tavoitteena on myös vahvistaa FP -verkoston asemaa ja luoda selkeyttä em. ryhmien rooleihin. Seuraavaksi asia käsitellään AF -kokouksessa. Asia on esillä myös seuraavassa FP kokouksessa. Uudet FP sopimukset tehdään 2022, jolloin arvioinnin tulokset ovat käytettävissä.

Kokouspäivien parasta antia olivat vilkkaat keskustelut aiheesta kuin aiheesta etäyhteyksistä huolimatta. FPt pyysivät monista aiheista täydennyksiä ja selvennyksiä. EFSA lupasi lähettää toivotuista aiheesta ja EFSAn valmistelutoimenpiteistä lisätietoja kokouksen jälkeen.

Seuraavassa FP kokouksessa EFSA toteuttaa kriisiharjoituksen, johon se on kerännyt jo tietoa FPIta, mutta aikatauluongelmien takia tuloksia ei ehditty käsitellä. EFSA kertoi kalastelevansa aiheesta vielä lisätietoa FPIta spositse.

Seuraavat kokoukset

- ✓ 43rd 23–24.9.2020, TEAMS - verkkokokous
- ✓ 44th vk 49 2020, TEAMS - verkkokokous
- ✓ 45th 10-11.2.2021, Parma
- ✓ 46th 7-9.6.2021 yhteiskokous AFn kanssa, Portugali
- ✓ 47th 29-30.9.2021, Viro

JAKELU: P. Mäkelä, J. Nieminen, P. Tuominen, L. Maunuksela, J. Husu-Kallio/MMM, T. Aaltonen/MMM